

Vergaderjaar 2012–2013

33 400 X

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2013

Nr. 81 HERDRUK¹

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 mei 2013

Inleiding

Tijdens het wetgevingsoverleg personeel van 3 december 2012 (Kamerstuk 33 400 X, nr. 23) heb ik toegezegd u dit voorjaar te informeren over het reservistenbeleid en de verdere ontwikkeling hiervan. Met deze brief informeer ik u op hoofdlijnen over de stand van zaken en mijn voornemen het reservistenbeleid verder te intensiveren.

Inzet reservisten tot op heden

De inzet van reservisten is de laatste vijftien jaar veranderd en meer gericht op specifieke deskundigheid die Defensie zelf niet in huis heeft. Het grootste deel van het reservistenbestand is weliswaar nog steeds bestemd voor nationale operaties, maar reservisten worden steeds vaker ingezet in internationaal verband en voor specialistische taken die buiten de specifieke deskundigheid van de beroepsmilitair vallen. Dit was vooral zichtbaar bij de operaties in Bosnië, Irak en Afghanistan. Een voorbeeld is de oprichting van het Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen (IDR) voor de inzet van medische specialisten als reservist. Een ander voorbeeld is de inzet van reservisten met specifieke (civiele) deskundigheid in het kader van civiel-militaire samenwerking bij de wederopbouw in voormalige conflictgebieden.

Als gevolg van deze veranderde inzet is het reservistenbeleid in 2009 geactualiseerd (Kamerstuk 32 123 X, nr. 32). Deze aanpassing betrof een intensivering van de inzet van reservisten door het aantal te verhogen en de inzetwijze uit te breiden. Beoogd werd zowel de operationele inzet (de *frontfill*) als de waarneming van het uitgezonden beroepspersoneel in Nederland (de *backfill*) structureel te vergroten. Hiertoe is het aantal

¹ i.v.m. een correctie in de datum van het wetgevingsoverleg

arbeidsplaatsen voor reservisten uitgebreid met 400. Een andere beleidsdoelstelling was de verlenging van de inzetduur van reservisten tot drie maanden. Dit is verwezenlijkt door de invoering van ondersteunende maatregelen voor werkgevers, zoals de verhoging van de financiële vergoeding en het oprichten van het kenniscentrum *employer support*.

Op 1 januari 2013 waren 4.093 reservisten geplaatst bij Defensie, verdeeld over de Operationele Commando's, vooral ten behoeve van nationale operaties. Sinds de beleidswijziging van 2009 zijn 361 reservisten ingezet in vredesoperaties, waarvan 136 van het IDR. In toenemende mate, zowel kwalitatief als kwantitatief, hebben reservisten bijgedragen tot het functioneren van de krijgsmacht binnen en buiten Nederland.

Aanleiding intensivering inzet reservisten

Om een aantal redenen is er aanleiding de inzet van reservisten opnieuw te onderzoeken en eventueel verder uit te breiden:

Vergroting aanpassingsvermogen

Uit verschillende studies blijkt dat de omgeving waarin Defensie opereert onzeker is en in korte tijd kan veranderen. Voor een succesvolle inzet is het belangrijk zo snel en zo goed mogelijk op deze veranderende omstandigheden te kunnen inspelen. Het aanpassingsvermogen van de krijgsmacht is van steeds groter belang voor een optimale taakuitvoering. Reservisten vormen een flexibel personeelsbestand dat op een kosteneffectieve manier per missie kan voorzien in een deel van de benodigde capaciteiten. Reservisten vergroten daarmee het aanpassingsvermogen van de krijgsmacht.

Flexibiliteit op de arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt in Nederland verandert in hoog tempo door verdere vergrijzing en ontgroening. Dit zorgt nu al voor krapte op de arbeidsmarkt bij technisch en ICT-personeel. Ondanks het huidige economische klimaat is de verwachting dat op de lange termijn ook in andere segmenten krapte ontstaat. Daarnaast ontstaat meer variatie in werktijd, werklocatie en contractvorm en werknemers willen hierover maatwerkafspraken maken. Defensie heeft behoefte aan flexibiliteit om soepel te kunnen inspelen op deze ontwikkelingen en tegelijkertijd de operationele ambitie blijvend te waarborgen. Door meer gebruik te maken van reservisten verruimt Defensie haar mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

Betere verankering in de maatschappij

Sinds de opschorting van de dienstplicht en de verregaande verkleining van de krijgsmacht is de binding van Defensie met de Nederlandse samenleving verminderd. Deze binding is niet alleen van belang voor het maatschappelijk draagvlak maar ook om op de hoogte te blijven van en deel te nemen aan relevante maatschappelijke, wetenschappelijke en technische ontwikkelingen. De reservist is door zijn dubbelrol als militair en burger een ideale ambassadeur voor de krijgsmacht en vergroot bovendien de kennisbasis van Defensie. Uitbreiding van het reservistenbestand zorgt voor een betere verankering van de krijgsmacht in de samenleving.

Internationale ontwikkeling reservisteninzet

Internationaal, met name in de Angelsaksische landen, bestaat een steeds groter deel van het personeelsbestand uit reservisten. Een aansprekend

voorbeeld van deze ontwikkeling is het Verenigd Koninkrijk. Daar heeft een onafhankelijke commissie in 2011 een rapport uitgebracht getiteld *Future Reserves 2020* over de toekomstige inzet van reservisten. De ambitie in deze studie is om, op termijn, dertig procent van de Britse *Armed Forces* uit reservisten te laten bestaan. Hoewel de Britse situatie in belangrijke opzichten anders is dan de Nederlandse, biedt deze studie aanknopingspunten voor verder onderzoek.

Hoofdpijnen beleidsontwikkeling

Uitgangspunt van de beleidsontwikkeling is het huidige beleid uit 2009. Mijn doelstelling is het aantal en de inzet(wijze) van reservisten op basis van dit beleid verder uit te breiden, enerzijds om piekbelasting op te vangen en anderzijds om te voorzien in het benodigde voortzettingsvermogen van de krijgsmacht. Beide mogelijkheden zijn kansrijk op operationele functies en op militaire functies met een civiel karakter.

De inzet op operationele functies acht ik kansrijk door meer gebruik te maken van goed getrainde militairen die in het kader van het Flexibel Personeelsysteem (FPS) Defensie verlaten. Door hen als reservist aan de krijgsmacht te binden, kunnen zij met een relatief kleine inspanning op een minimaal gereedheidsniveau worden gehouden. Met dit bestand zou Defensie kunnen voorzien in het benodigde voortzettingsvermogen bij (langdurige) operaties.

Ook acht ik intensivering van de inzet van reservisten kansrijk bij vakgebieden binnen het militaire domein die overeenkomen met bepaalde civiele sectoren. Een voorbeeld is de transportsector waarbij civiel opgeleid personeel als reservist snel inzetbaar kan worden gemaakt. Een andere mogelijkheid betreft het verder uitbreiden van de inzet van reservisten met specifieke deskundigheid, bijvoorbeeld voor cyberoperaties.

Ik zal deze intensiveringsmogelijkheden toelichten aan de hand van twee voorbeelden,

- De ontplooiing van een taakgroep voor een expeditieoperatie is een logistieke uitdaging. Het vraagt voor relatief korte tijd een grote inspanning van veel militairen. Reservisten kunnen een groot deel van deze piekbelasting voor hun rekening nemen, vooral voor taken die een overwegend civiel karakter hebben, zoals de inrichting van onderkomens en de aanleg van voorzieningen.
- Een operatie die langere tijd beslaat, wordt verdeeld in rotaties. De eerste rotaties zijn vrijwel volledig gevuld met beroepsmilitairen, aangezien zij op korte termijn operationeel inzetbaar zijn. Voor de volgende rotaties kan, afhankelijk van de uit te voeren taak en de omstandigheden, steeds meer gebruik worden gemaakt van reservisten die wel de basisopleiding hebben gevolgd maar op een lager gereedheidsniveau staan. Door hen aanvullend op te leiden en te laten deelnemen aan het opwerkprogramma van de uit te zenden eenheid, komen zij weer op het vereiste operationele niveau.

Ik streef naar een reservistenbeleid met ruimte voor de optimale inzet van reservisten passend bij de karakteristieken en mogelijkheden van de defensieonderdelen. Mijn ideaalbeeld is een defensieorganisatie waarvan reservisten een vanzelfsprekend en integraal onderdeel vormen. Ik wil toe naar een reservistenbeleid met de volgende kenmerken.

- *De reservist centraal*
Zoals vermeld in de brief over reservistenbeleid uit 2009 wordt de Nederlandse reservist, anders dan in de Angelsaksische landen, uitsluitend op vrijwillige basis ingezet. Om meer gebruik te kunnen maken van reservisten, zal Defensie de meerwaarde van een aanstelling als reservist nog beter voor het voetlicht moeten brengen. De meerwaarde blijkt nu al uit de vele positieve signalen van de huidige reservisten zowel over opgedane levenservaring als over ontwikkelde competenties. De meerwaarde wordt verder vergroot door meer functies en opleidingen open te stellen evenals het mogelijk maken van loopbaanontwikkeling. Kortom, buiten Defensie vergroot de aantekening «reservist» de kansen van iemand op de arbeidsmarkt. Binnen Defensie integreert de reservist volledig met beroepscollega's en hij of zij wordt door hen beschouwd als volwaardig militair.
- *De werkgever als volwaardige partner*
Evenals voor de reservist zal ook voor de werkgever van de reservist de meerwaarde duidelijk moeten zijn. Aanvullende financiële compensatie maakt deel uit van het onderzoek en dat geldt ook voor andere manieren van compenseren. Een mogelijkheid die ik onderzoek is *pooling & sharing* van personeel in overeenkomstige bedrijfssectoren zoals transport en logistiek. Voorts moeten werkgevers er steeds meer van overtuigd raken dat ruimte geven voor reservisten gelijk staat aan investeren in «*human resources*». In dat opzicht heeft een uitzending als reservist minimaal dezelfde waarde als een cursus of managementtraining. Tot slot kan het in dienst hebben van reservisten gezien worden als een vorm van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Immers, het draagt bij aan een algemeen belang namelijk de veiligheid van Nederland.
- *De defensieorganisatie ondersteunt*
Sinds 2009 gaat Defensie niet meer uit van een beroepskrijgsmacht die in beginsel alle operationele taken vervult, maar speelt de reservist een structurele rol bij zowel *frontfill* als *backfill*. Om slimmer en vaker gebruik te kunnen maken van reservisten, worden de mogelijkheden hiertoe verruimd. Defensie stelt daartoe meer functies en opleidingen open voor reservisten. Defensie zal zorgen voor de juiste bijzondere voorzieningen ten aanzien van zorg en nazorg – in het bijzonder de medische zorg – zeker in relatie tot het vervullen van operationele functies. De arbeidsvoorwaarden voor de reservist zijn vastgesteld in het overleg met de Centrales van Overheidspersoneel.

Voor de beoogde intensivering van het reservistenbeleid stel ik op voorhand twee voorwaarden. De eerste voorwaarde is dat de intensivering past binnen de bestaande budgettaire kaders. Ik onderzoek hoe binnen deze kaders kan worden voorzien in voldoende flexibiliteit om, afhankelijk van de situatie, de optimale personele samenstelling te kiezen en te financieren. De tweede voorwaarde betreft de snelheid waarmee de doelstellingen moeten worden bereikt. Ik ben mij er van bewust dat het bereiken van bovenstaande doelstellingen tijd kost. Ik richt mij dan ook op een geleidelijke implementatie richting 2020. Daarbij wil ik op korte termijn ervaring opdoen met enkele kleinschalige initiatieven.

Plan van aanpak aanpassing reservistenbeleid

Voor een verdere uitwerking van de geschetste mogelijkheden is het van belang partijen buiten Defensie te betrekken. Voldoende draagvlak bij alle betrokkenen is een belangrijke voorwaarde voor de beoogde aanpassing

van het reservistenbeleid. Ik kies daarom voor een gemeenschappelijke aanpak waarbij ik de volgende stappen wil doorlopen:

– *Stap 1*

De uitwerking van bovenstaande hoofdlijnen en de beschrijving van een aantal kansrijke gebieden in een discussiestuk. Dit discussiestuk wordt vervolgens breed verspreid (gereed derde kwartaal 2013);

– *Stap 2*

De toetsing van de hoofdlijnen en de verschillende kansrijke gebieden uit het discussiestuk bij belanghebbenden zoals reservisten, werkgevers, vakcentrales, andere overheden en politieke partijen. Deze stap mondt uit in een congres (vierde kwartaal 2013);

– *Stap 3*

Op basis van alle discussies en commentaren worden het beleid en de meest kansrijke gebieden definitief vastgesteld (eerste kwartaal 2014).

Het discussiestuk en het beleidsdocument zullen, zodra voltooid, aan uw Kamer worden aangeboden.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert